

Kétszáz éves az Egri Főegyházmegyei Könyvtár 1793–1993

Rangjához méltó tanulmánykötet kiadásával avatta maradandó ünneppé alapításának 200 éves évfordulóját az Egri Főegyházmegyei Könyvtár. A nemes tartalomhoz illő a könyv külső megjelenése is: a vörös színű kemény kötés aranyozott betűi az emblémával, az Egri Főkáptalan 1587-ből származó címerével a mű díszes köntöséül szolgálnak.

Lectori salutem – üdvözet az olvasónak. Jóleső érzéssel olvassuk a századokon át használt köszöntő formát *Seregély István* egri érsek bevezető sorai éln. Jelenti ez a könyvkuháza tiszteletét, de utal az egyházak kultúráát őrző és fenntartó szerepére is.

*Antalóczi Lajos*nak, a könyvtár jelenlegi vezetőjének (főkönyvtárosának) „A kétszáz éves Egri Főegyházmegyei Könyvtár története 1793–1993” c. tanulmánya vezet be a kötetet. Kitűnő elemzéssel mutatja be azt a nagyívű munkát, amelyet Eger két kiváló püspöke, *gróf Barkóczy Ferenc* (1710–1765) és *gróf Eszterházy Károly* (1725–1799) a 18. század második felében Eger várossá fejlődése és kulturális életének megalapozása érdekében végeztek. Tevékenységük mindenekelőtt az oktatás intézményes kereteinek megteremtését szolgálta s ehhez kapcsolódott szorosán a nyomda és a könyvtár létesítése. A barokk Eger kialakulása nevükhöz fűződik, amit létrehozta, hosszú időre meghatározta a város karakterét.

Eszterházy Károly elgondolásai szerint épült fel a hatalmas barokk épület, az egri Líceum, a mai Tanárképző Főiskola otthona. Eszterházy egyetemnek szánta, nagy harcot folytatott érte s nem rajta múlt, hogy terve nem valósult meg, Eger nem lett egyetemi város. A könyvek gyűjtését is azzal a céllal kezdte el Eszterházy, hogy a könyvtár majdan az egyetemi oktatás háttéréül szolgáljon. Ez magyarázza a könyvtár enciklopédikus jellegét. Ezért fordított Eszterházy kevesebb figyelmet a kéziratokra, a régiségekre és ritkaságokra. Ő a kor színvonalán álló tudomány műveléséhez szükséges legjobb könyveket kívánta összegyűjteni s jelentős anyagi áldozatok árán, tudatos gyűjtőmunkával ezt el is érte. Antalóczi Lajos részletesen nyomon követi azt a nagyarányú szervező munkát, amely a könyvgyűjtés érdekében itthon is, de főleg külföldön folyt. Főszerepet játszott benne *Giuseppe Garampi*, a pápa bécsi követe, akivel Eszterházy még római tanulmányai alatt kötött barátságot. Garampi négy év alatt több mint 9000 kötetet küldött Egerbe s ezzel oroszánrésze volt a gyűjtemény létrejöttében. Hozzájárult a gyűjtéshez a másik nagy főpapi könyvtár alapítója, *gróf Batthyány Ignác* is, egri prépost-kanonok korában. Eszterházyval ellentétben, ő erősen bibliofil érdeklődésű volt s így nem zavarták egymást a gyűjtésben, versengés helyett együttműködés alakult ki közöttük.

1793. december 28-án nyílt meg a könyvtár 16 000 kötetel. A gyűjtemény az első perctől kezdve mindenki rendelkezésére állt, s így hazánk harmadik nyilvános könyvtára lett a pécsi Klimó püspök által létesített könyvtár és a pesti Egyetemi Könyvtár

Gyimesi Alajos igazgatóhelyettes

mögött. Pompás berendezésű, freskóval díszített nagyterme hazánk legszebb barokk könyvtárterme, évente turisták tízezrei csodálják meg.

Eszterházy halála után a könyvtár az ő magánkönyvtárával gyarapodott s az így kialakult, mintegy 13 ezer művet és 20 ezer kötetet kitevő állományt nevezik ma Eszterházy-gyűjteménynek. Hogy mennyire európai kitekintésű volt ez a gyűjtemény, bizonyítja az a tény, hogy a magyar nyelvű irodalom mindössze 1,23 százalékot tett ki.

Az Eszterházy püspök által a könyvtárra hagyományozott pénzügyi alapot a napóleoni háborúk okozta pénzügyi összeomlás elvitte, s ezzel meg is szűnt a könyvtár rendszeres és tudatos gyarapítása. Ajándékok és hagyatékok szolgálták ezután a gyűjtemény gyarapodását. A 19. században ez még értékes anyagot eredményezett, később azonban ez a forrás elsikelyesedett. A hanyatlás évtizedei voltak ezek, a könyvtár fenntartására sohasem jutott elég pénz és személyzet. Kiváló könyvtárosok azonban még így is felmutattak néha szép eredményeket, elsősorban a feldolgozó munka terén. 1890-ben már 48 ezer kötetes volt a könyvtár, s 1893-ban megjelent nyomtatott katalógusa is, amelyet még két pótkötet követett.

A könyvtár legszomorúbb korszakát 1945 után érte meg. Az államosítás ugyan csak az oktatási intézményt érintette, de egy évre rá, 1949-ben, törvénysértő módon lezárták és lepecsételték az egyházi tulajdonban maradt könyvtár, levéltár, múzeum és képtár helyiségeit. A zárolás öt évig tartott. Időközben elvették és kiürítették a könyvtár raktárait, s mintegy 45 ezer kötetet, ömlesztve, egy arra alkalmatlan helyiségbe raktak le. A zárolás ideje alatt közel 2000 kötet és 279 kézirat veszett el.

Az újjászervezés nagy munkája megtalálta a maga lelkes és hozzáértő emberét: *Iványi Sándor* (1917–1983) 30 évig állt a könyvtár élén s az állomány rendbehozatala, számos katalógus elkészítése, az olvasó- és látogatóforgalom fellendítése az ő és munkatársai nevéhez fűződik. Az utolsó tíz év további fejlődést hozott, s az elmúlt néhány év állami intézkedései nyomán a könyvtár teljesen megújulhatott. Visszakapta

régi helyiségeit, felújításokat végeztek, a régi állományból számos kötetet restaurálni lehetett, a feldolgozás csaknem naprakésszé vált és külföldi segítséggel a technikai felszereltség terén is behozták a lemaradást.

Külön fejezetet szentel a szerző a könyvtár legnagyobb értékei bemutatásának. Ezek közül csak a 15. századból származó, faksimile kiadásban is hozzáférhető Egri óráskönyvet és a szintén 15. századi Dante-kódexet említjük. Itt őrzik a magyar irodalom egyik féltett kincsét: Mikes Kelemen törökországi leveleit is. Ezután közli Antalóczi a könyvtárosok, ill. valamennyi, a könyvtárban működött munkatárs névsorát idő- és névrendben, a kezdetektől napjainkig. Bárcsak más könyvtárakról is rendelkezniénk ilyen pontos név-kataszterrel! Antalóczi tanulmánya igen sok tekintetben forrásértékű s nagy nyeresége könyvtártörténeti irodalmunknak.

Kádár László „Eszterházy Károly racionalizmusa” címmel tulajdonképpen a püspök pályaképét rajzolja meg Egerbe való érkezéséig. A családi háttér, a neveltetés, az iskolázás hatásait mutatja ki Eszterházy Károly világszemléletében.

Bitskey István „Római hatások a barokk kori magyarországi főpapi könyvgyűjtésben” címmel közölt tanulmányt. Ebben érdekesen világít rá arra az ösztönző erőre, amely a római Collegium Germanicum Hungaricumban tanult magyar főpapokat hazatérve a kultúra ápolására és a könyvgyűjtésre sarkallta. Az örök város kultúrárt árasztó légköre nagy szerepet játszott abban, hogy itthon valamennyien folytatták a könyvgyűjtést és könyvtárakat alapítottak. *Kovács Béla* az 1767–1769 közötti egyházlátogatási jegyzőkönyveket feldolgozva adott képet a Heves megyei plébániai könyvtárak akkori helyzetéről. Adatait számos összefüggésben tárta fel, s ezzel jelentősen hozzájárult egy eddig kevésbé ismert terület könyvkultúrájának megismeréséhez. *Iványi Sándor* „Az egri püspöki nyomda a 18. században” c. írásában vázlatosan foglalkozik a nyomda kialakulásával és működésével, hangsúlyozva, hogy az egri nyomdászat történetének első évszázada még teljességgel feltáratlan. Iványi sokat fáradozott azon, hogy a helyi kiadású nyomtatványok bibliográfiáját összeállítsa s azokat lehetőleg minél nagyobb számban a könyvtárnak meg is szerezze. Gyűjtőmunkája során jóval több egri kiadványt sikerült feltárnia, mint ami addig bibliográfiailag ismert volt. *Szecső Károly* az egri könyvtár négy legkiválóbb könyvtárosáról készített portrét, összegyűjtve irodalmi munkásságukat is. Iványi Sándor – Szecső Károly – Antalóczi Lajos összeállította a könyvtár válogatott bibliográfiáját. A 167 tétel imponálóan bizonyítja, hogy az Egri Főegyházmegyei Könyvtár és annak gyűjteménye az elmúlt két évszázad alatt számos szerző érdeklődését tudta magára vonni.

Ismertetésünkben nem szoltunk még további négy tanulmányról, amelyek irodalom-, illetve művelődéstörténeti vonatkozásúak, de nem a szorosan vett könyv- és könyvtártörténet tárgykörébe tartoznak.

A könyv szép kiállításáról már szót ejtettünk, de meg kell emlékeznünk a színes illusztrációk viszonylag nagy számáról is, ami a szűkös gazdasági viszonyokat tekintve, valóban elismerésre méltó. Ebből az elismerésből nyilvánvalóan elsősorban azokat a szponzorokat kell részesítenünk, akiknek névsorát a könyv elején olvashatjuk.

Magas színvonalú tudományos teljesítménnyel találkozhatunk az Egri Érsekség kiadásában megjelent Emlékkönyv lapjain, s e művet egyre szaporodó könyvtártörténeti irodalmunk egyik jelentős nyereségeként tarthatjuk számon. (*Kétszáz éves az Egri Főegyházmegyei Könyvtár. 1793–1993. Emlékkönyv. Szerk. Antalóczi Lajos. Eger, Főegyházmegyei Könyvtár, 1993. 343 p.*)

Somkúti Gabriella

MNB. Időszaki kiadványok bibliográfiája

A nemzeti bibliográfiai rendszer keretében készülő kurrens periodika-bibliográfia most megjelent összevont kötete 4246 Magyarországon 1987–88-ban megjelent időszaki kiadvány leírását tartalmazza. A bibliográfia teljessége érdekében – részben egyes periodika-típusok (pl. évkönyvek) gyakran elhúzódó megjelenése, részben pedig a kötelezpéldányok néha késedelmes beküldése miatt – a szerkesztési munka csak 1992 végével zárult. Így a bibliográfia a tárgyidőszak anyagáról valóban átfogó képet ad, az új indulásokról való híradás azonban késedelmessé vált. Ez utóbbi igény kielégítését jól szolgálja a könyv-bibliográfia negyedéves mellékleteként megjelenő jegyzék, illetve az *Új periodikumok* címen ugyancsak negyedévenként megjelenő KMK-kiadvány. (Ez utóbbit részletesen ismerteti *Nagy Zsoltné a Könyvtáros* 40. évf. 1. számában.)

Jóllehet a bibliográfia indulásakor (Kurrens időszaki kiadványok 1976–) szinte abszolút teljességre törekedett, a válogatás kényszerével előbb-utóbb szembesülnie kellett, és az 1986-os kötetnél már nem kerülhette el a feldolgozási szint küszöbének meghatározását. A nemzeti bibliográfiai társkiadványok szerkesztési egységében, a döntés lényegében megegyezik a könyv-bibliográfiánál érvényesített szempontokkal. Az efemer jelentőségűnek minősített és ezért nem regisztrált kiadványtípusokról a bibliográfia előszava taxatív felsorolást ad. Nem a tartalomra vonatkozó értékítélet, hanem más megfontolások készíthették a konferenciakiadványok és a monografikus sorozatok mellőzésére. Az, hogy egy konferencia vagy kiállítás anyaga mikor tekinthető időszaki kiadványnak és mikor minősül könyvnek, a katalogizálók körében szenvedélyes viták tárgya, megegyezésről e kérdésben még aligha beszélhetünk. (Jellemző, hogy az ilyen kiadványok szerte a világban mind ISBN-t, mind ISSN-t is kapnak.) Minden esetre, a tetszetős elméleti indokolások dacára, a józan, praktikus megfontolások – jelenlegi ismereteink mellett – inkább könyvként kezelésük mellett szólnak. Ugyanakkor nehezen elfogadható a sorozatok mellőzése. Meghatározásuk egyértelmű, és a bibliográfia szerkesztői által használt szabványok is a sorozatokat időszaki kiadványnak tekintik.

Példás következetességük, pontosságuk miatt külön kell szólni a bibliográfiai tételről. Dicséretesen gazdaságos megoldás, hogy teljes, minden adatra kiterjedő bibliográfiai leírás csak új indulású, illetve új címen megjelenő időszaki kiadványról készül, az 1987 előtt indultak esetében pedig a leírás csak az azonosításukhoz elengedhetetlenül szükségeseket tartalmazza. E rövidített leírások azonban mindig közlik a bibliográfia valamely előző kötetében található teljes leírás tételszámát. Mind a teljes, mind a rövidített leírások az 1987-es/88-as állományadatokkal egészülnek ki. Ezek a tárgyév első száma (füzete, kötete) alapján nem pusztán a kiadvány élő voltát jelzik, hanem tájékoztatnak a bibliográfiai adatok változásairól is. Kurrens periodika-bibliográfia esetében megszűnés és szüneteltetés között nehéz különbséget tenni, az óvatos várakozás indokolt, ezért a szerkesztők a leírásokat csak akkor zárták le, ha a periodikum címe megváltozott, vagy ha megszűnéséről olvasóit maga a lap tájékoztatta.

A tételek sorrendjét a címek betűrendje határozza meg, így a címek „egyéniítésének” fokozott jelentősége van. Ezért generikus címek esetében, vagy ha több periódikumnak azonos címe van, a bibliográfiai leírást „fejenként” ún. besorolási cím

KÖNYVTÁRTÖRTÉNETI, KÖNYVMUZEOLÓGIAI POSTGRADUÁLIS KÉPZÉS

Az ELTE Bölcsészettudományi Kara 1994/95. tanévre könyvtörténeti, könyvmuzeológiai posztgraduális képzést hirdet.

Olyan szakemberek képzése a cél, akik a történeti gyűjteménnyel rendelkező nagykönyvtárakban (nemzeti könyvtár, egyetemi könyvtárak, szakkönyvtárak stb.), egyházi gyűjteményekben, nagy múltú iskolai könyvtárakban, megyei és városi könyvtárak helyismereti gyűjteményeiben és egyéb muzeális gyűjteményekben képesek

– a kódexekkel, egyéb régi és modern tudományos és irodalmi értékű kéziratokkal,

– az ősnymtatványokkal, a régi magyar könyvekkel, az antikvákkal s az egyéb régi és ritka könyvekkel,

– a kötetstörténeti és könyvművészeti szempontból értékes kiadványokkal való foglalkozásra;

– ezek szakszerű könyvtári és bibliográfiai feltárására, könyv egészségügyi és restaurálási problémáiknak szakszerű intézésére,

– az ilyen művekből álló gyűjtemények szervezésére, irányítására és kezelésére; s végül

– e területen önálló kutatómunka, tudományos tevékenység végzésére.

A képzés 2 éves (4 féléves), posztgraduális, amelyet egyetemi végzettséggel és többévi gyakorlattal rendelkezők végezhetnek el; latin nyelvtudás kívánatos. A végzők „könyvtörténész, könyvmuzeológus” elnevezésű egyetemi szakirányú végzettséget igazoló oklevelet kapnak. A képzés az ELTE Bölcsészettudományi Kara Könyvtártudományi-Informatikai Tanszékének keretében levelező tagozaton történik, külső szakemberek bevonásával.

Tandj: félévente 15 000,- Ft.

Jelentkezési határidő: 1994. május 15. A jelentkezéshez szükséges űrlap 8 és 16 óra közt a Bölcsészettudományi Kar Tanulmányi Osztálya Levelező Tagozatán (Piarista köz 1. I. em. 14.) kapható. Ehhez a jelentkező önéletrajza, az egyetemi végzettséget tanúsító oklevél (vagy másolat) és a munkahely javaslatát csatolandó. A jelentkezési iratok az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Tanulmányi Osztályának Levelező Tagozatára küldendők: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

A jelentkezőket a Könyvtártudományi-Informatikai Tanszék 1994. június végén – július elején felvételi beszélgetésre hívja be; az időpontról az egyetem kb. két héttel előbb értesítést küld.

(egységesített cím) előzi meg. A bibliográfiai akribia előtti főhajtás mellett talán csak a megjegyzések némelyikének bőbeszédűségét, helyel-közzel következetlen sorrendjét kifogásolhatjuk. Könnyen korrigálható apróság, épp ezért kívánatos lenne a gyakran előforduló megjegyzés-típusok szövegének, illetve ismétlődő szövegrészeknek belső szabályozása, egységesítése.

A címváltozások, címváltozatok, ágazati címek és hasonlók esetében a keresést utalók könnyítik meg. A más irányú tájékozódást a közreadó testületek mutatója, a megjelenési helyek mutatója és az ISSN-mutató szolgálja. A közreadói mutató a testületek nevét szabványos, egységesített alakban közli, az ettől eltérő változatokról, az előbbi/utóbbi névalakokról utalók informálnak. Itt álljunk meg egy szóra! A mutató – korrekten – a tárgyidőszakban aktuális, „akkor” (el)viselt testületi neveket közli, minden más megoldás megengedhetetlen anakronizmus lenne. De, hogy a közelmúlt milyen gyorsan régmúlttá vált, azt ez a mutató markánsan érzékelteti. Természetes, hogy a beszélt köznyelv önkormányzatot, tanácsot még szinonimaként emleget, de szinte kövületként hatnak az olyan nevek, mint Ho Si Minh Tanárképző Főiskola, Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár. A földrajzi mutató a kiadók, közreadók székhelyéről tájékoztat és ilyenként hatékony segítség a helyismereti kutatás számára. ISSN-mutató a bibliográfia 1984-es kötetétől készül és téves vagy sajtóhibával megjelent, illetve a visszavont számok esetében különösen hasznos forrás.

Már a gyűjtőkör ismertetésénél utaltunk arra, hogy az anyaggyűjtés csak 1992 végén zárult le. A 86/87-es kötet kissé késedelmesnek tűnő megjelenésének másik oka az előállítási technika – sok szellemi előkészítő munkát igénylő – megváltoztatása. 1992 elején kezdődött meg az OSZK alapfeladatainak és legfontosabb központi szolgáltatásainak közös információs rendszereként a NEKTÁR-adatbázis építése. Annak érdekében, hogy a NEKTÁR-hoz jelentős áttölthető adatbázis álljon rendelkezésre, a Micro-ISIS programrendszerre alapozottan egy kisgépes fejlesztési program is beindult. E vállalkozás eredményeképp jött létre a hazai időszaki kiadványok adatbázisa, melynek első „kézzel fogható” produktuma a most megjelent kötet. A további tervek között első helyen az ötéves kumulált mutatók automatikus előállítása szerepel. Ebben lehetőség lesz – a most technikai okokból elhagyott – szakmutató pótlására is.

Végül említést érdemlő, a bibliográfia használatának minden kérdésére kiterjedő, szabatosan fogalmazott, magyar és angol nyelvű bevezető. A kiadvány megrendelhető: OSZK Marketing Iroda (T.: 155-6967), ára: 1400,- Ft.

(*Magyar Nemzeti Bibliográfia. Időszaki Kiadványok Bibliográfiája. 1987–1988. Közr. az Országos Széchényi Könyvtár Fel. szerk.: Nagy Zsoltné Bp. 1993.*)

Fügedi Péterné

Juhász Gyula: A történész józansága

„A történész józansága” – ez a motívusos cím olvasható azon a kötetben, melyben az *Országos Széchényi Könyvtár* tavaly elhunyt főigazgatója tanul-

mányait, cikkeit és a vele készült interjúkat gyűjtötte egybe. A mintegy másfél évtized alatt – a hetvenes évek közepétől a korai halálig – keletkezett

írások *Juhász Gyula* életművének sűrít-
ményét nyújtják. Több évtizedes pá-
lyafutása alatt elsősorban a Magyaror-
szág 20. századi történelmét meghatá-
rozó nemzetközi erőviszonyokat kutat-
ta, a külpolitika felől közelítette meg a
magyar belpolitika vagy eszmetörténet
kérdéseit is. A magyar történelem leg-
válságosabb éveiben ható „uralkodó
eszmék” bemutatásának külön kötetet
szentelt, tisztában volt azzal, hogy a tár-
sadalom és az ideológiák mélyrétegei-
ben ható áramlatok mennyire meghatá-
rozzák a döntéshozó politikai elit állás-
foglalásait és cselekedeteit.

Juhász Gyula történész volt, tehát for-
rásokból dolgozott, nem másodkézből
vett, innen-onnan összehordott adatok-
ból építette műveit. „*A dokumentumok,
források kiadásában ugyanis nagyon fi-
gyelemre méltó eredményeket értünk el
a második világháború történéseivel
kapcsolatban*” – nyilatkozta egyik, a
kötetben közölt interjújában. A többes-
szám helyett indokolt lett volna az
egyszám használata, hiszen ezeknek a
forráskiadványoknak tekintélyes rész-
ben éppen ő volt a közreadója. Juhász
Gyula pontosan tudta, hogy a zavaros
ideológiák, a hamis nemzettudat ellen
csak a tények tárgyyszerű bemutatásával
lehet sikeresen fellépni. A források
alapján lehet újragondolni a magyar tör-
ténelem meghatározó kérdéseire adható
válaszokat, sőt, csak azok alapján lehet
mérlegelni: valósak-e azok a kérdések –
sorskérdések –, melyekkel a két világ-
háború között, majd a hadba lépést kö-
vetően szembenézni kényszerült a ma-
gyar értelmiség. A 80-as évek végén
bekövetkezett ideológiai változásokra
reagálva írta: „*mindent újra kell gon-
dolni*”. Alaptézise szerint évszázadok
óta először került Magyarország abba a
helyzetbe, hogy közvetlen környeze-
tében nincs olyan nagyhatalom, amely
függetlenségét, a nemzet fennmaradását

veszélyeztetné. Csak akkor lehet meg-
oldani a valós nemzeti gondokat kör-
nyezetünkben, ha ennek felismerése
alapján szervezzük újjá kapcsolatainkat
a bennünket körülvevő országokkal.

A kötetbe gyűjtött írások közül két-
ségkívül az interjúk a legizgalmasab-
bak. Természetesen keletkezésük idő-
pontja miatt: a rendszerváltozás korsz-
kában készültek és egy felelősen gon-
dolkozó értelmiségi válaszkísérleteit
tartalmazzák térségünk és Magyar-
ország fájó gondjaira: a nemzettudat za-
varaira, a kisebbségi kérdésre, a ma-
gyarság és Európa kapcsolatára. Az oly
divatos kérdésnek – „*Hol a helyünk
Európában?*” – Juhász Gyula számára
nem volt különösebb jelentősége, hiszen
„*Magyarország Európához tartozik (...)
nem uralkodhat el végletesen gondolat-
világunkban, hogy itt egészen más világ
van, mint Nyugat-Európában*”. Nem a
helyünket kell kutatni, hanem a Nyu-
gattól eltérő fejlődésünk mozzanatait és
okait kell elemezni, ez a történész köte-
lessége itthon és külföldön, köztük az
azokban az államokban élőknek is, ame-
lyek „*Európát a XX. században ebben a
formában megalkották, határait meg-
szabták*”. Állásfoglalása világos a nem-
zetiségi kérdésben is: el kell szakadni a
feszültségeket okozó nemzetállam kon-
cepciótól, mely „*Kelet-Európában egy
barbár eszme (...), hiszen a nemzeti-
ségek megsemmisítését tűzi ki célul az-
zal, hogy el sem ismeri a nemzetiségi
jogát a létezéshez*”.

Juhász Gyula tudományos és oktatói
pályáján ezeknek a feladatoknak a meg-
oldásához nyújtott a történész által ad-
ható eszközöket: érveket, gondolatokat
– „*A történész józanságát.*”

(*Juhász Gyula: A történész józansá-
ga. A kötetet összeállította: Juhász Fe-
renc. Bp. 1993. OSZK. 349 p.*)

Pogány György

Hírlevél a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaihoz

Budapest, 1994. február 10.

33. szám

Fiola Pál – A kaposvári Megyei és Városi Könyvtár igazgatóhelyettese 1994. január 17-én meghalt. Nagy részvétellel január 25-én kísérték utolsó útjára munkatársai. Pali még közvetlen munkatársa volt az alapokat lerakó generációnak, s maga is sokat tett Somogy megye és Kaposvár könyvtárügyéért.

Rapp Gábor – 1994. január 4-én, 37 éves korában elhunyt Rapp Gábor, ajkai könyvtáros. A Veszprém Megyei Szervezet tagjai kegyelettel és döbbenet álltak a nagy reményekre jogosító fiatal kolléga sírjánál.

Sándor István – 1994. január 6-án hunyt el Sándor István, a nagy magyar bibliográfusok egyike, akit egyesületünk javaslatára a művelődési miniszter 1992-ben Szinyei József-díjban részesített. Néprajzi bibliográfiája tananyaggá vált és a tájékoztató munka mindennapi eszköze marad.

Vándorgyűlés 1994, Körmend – A vándorgyűlés előkészítése ügyében 1994. január 13-án megbeszélést tartottak a szakterületi szervezetek képviselői, a helyi szervező bizottság tagjai és az elnökség néhány képviselője. A szervezetek előzetes tájékoztatói alapján gazdag szakmai programra számíthatunk, s a helyi szervező bizottságtól nyert információk szerint hangulatos vándorgyűlésre van kilátás.

Tisztújítás 1994 – Ismételten felhívjuk az MKE tagjainak és szervezeteinek figyelmét, tegyék meg javaslatukat az új tisztségviselőkre vonatkozóan. További tájékoztatásért tessék a választási bizottság tagjaihoz fordulni, a következők szerint: *Rády Ferenc* (1-268-4852): Műszaki Szekció, Közkönyvtári Egylet, Zenei Szekció, AV-Szekció, Mezőgazdasági Szekció, Olvasószolgálati Szekció; *Győrfi Csabáné* (72-310-508): Múzeumi Szekció, Baranyai és Pécsi Szervezet, Nagykanizsai Szervezet, Zala Megyei Szervezet, Somogy Megyei Szervezet, Tolna Megyei Szervezet; *Bényei Miklós* (52-347-822): Gyermekkönyvtári Szervezet, Bibliográfiai Szekció, Hajdú-Bihar Megyei Szervezet, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezet; *Kalmárné Morcsányi Rozália* (56-422-702): Könyvtárostanárok Szervezete, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szervezet, Bács-Kiskun Megyei Szervezet; *Mader Béláné* (62-324-022): Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesülete, Békés Megyei Szervezet; *Kégli Ferenc* (1-175-7520): Társadalomtudományi Szekció, Pest Megyei Szervezet, Fejér Megyei Szervezet; *Halász Magdolna* (47-324-952): Nógrád Megyei Szervezet, Heves Megyei Szervezet, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szervezet, Zempléni Könyvtárosok Szervezete; *Szabó Imréné* (96-328-022): Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete, Komárom-Esztergom Megyei Szervezet, Veszprém Megyei Szervezet, Vas Megyei Szervezet.

Testületi tagjaink – Az 1993 végén szétküldött felhívásra, amely arra szólította fel a hazai könyvtárakat, csatlakozzanak testületi tagként az MKE-hez, szép számmal vá-

laszoltak a megszólítottak. Köszönjük erkölcsi és anyagi támogatásukat. Felhívjuk figyelmüket arra, hogy azok a testületi tagok, akik tagdíjuk egészét az MKE központi számlájára fizetik be, az 1994-es tisztújításra szóló jelölő lapot a titkárságtól kapják meg, akik pedig részben vagy egészben valamely szervezethez fizetik tagdíjukat, igényeljék ettől a szervezettől.

Etikai Bizottság – Az elnökség köszönetét fejezte ki az Etikai Bizottságnak az országgyűlési választások előkészületeivel kapcsolatos könyvtári szerepkörre vonatkozó állásfoglalásáért. (Az állásfoglalás a 3K-ban jelent meg.) Ugyanakkor fölkérte az Etikai Bizottságot két újabb állásfoglalás kidolgozására: 1. milyen viselkedési, etikai normák követését várná el az MKE azoktól a kollégáktól, akik egy-egy kereskedelmi cég képviselőjében jelennek meg a könyvtárakban; 2. a kiegyensúlyozott politikai tájékoztatás követelményének realizálása a könyvtárakban.

Szakmai programok 1994 – Nem hivatalos értesülések szerint az MKE 1994-ben is körülbelül akkora minisztériumi támogatásban részesül, mint 1993-ban. Ezért is fontos, hogy a szervezetek mielőbb beküldjék az 1994-re tervezett szakmai programjaikhoz szükséges támogatásra vonatkozó igényeiket. Az Olvasószolgálati Szekció, a Múzeumi és Művészeti Gyűjtemények Szekciója, a Könyvtárostanárok Szervezete, a Pest Megyei Szekció és a Békés Megyei Szervezet már eljuttatta igényét. Néme-lyiküknek ugyan vastagon fogott a ceruzája – legalábbis a lehetőségekhez képest –, de majd az elnökség a maga bölcsességében igyekszik igazságosan elosztani a keretet.

Nemzeti Kulturális Alap – Megalakulóban vannak az NKA szakmai kollégiumai. Az MKE elnöksége a folyóiratkiadási kollégiumba *Sonnevend Pétert*, az irodalmi és könyvkiadási kollégiumba *Monostori Imrét*, a közművelődési kollégiumba *Tuba Lászlót*, *Ramháb Máriát*, *Orosz Ibolyát* és *Simon Zoltánt*, a könyvtári és levéltári kollégiumba *Poprády Gézát* és *Papp Istvánt* javasolja.

MKE emlékérem – Mint ismeretes, évente öt hazai és egy külföldi személy érdemeit ismeri el A Magyar Könyvtárosok Egyesületéért emlékéremmel az MKE tanácsa. A tagság javaslatait a szervezetek útján juttathatja el a titkárságra.

Miniszeriális kitüntetések – A Szinnyi József-díj és a Népművelésért kitüntetés odaitélésére az MKE is javaslatot tehet. Az elnökség a maga javaslatait a tanács elé terjeszti véleményezésre felterjesztés előtt, az egyes szervezetek pedig közvetlenül juttathatják el javaslatukat a Művelődési és Közoktatási Minisztériumba.

Fitz József-díj – Az MKE elnöksége javaslatára a Művelődési és Közoktatási Minisztérium 1994-ben is Fitz-díjban részesíti az elmúlt év öt értékes, szép, az olvasók által is elismeréssel fogadott kiadványát. Az elnökség már kérte a szervezeteket, juttassák el javaslatukat hozzá. A tagság javaslatait a szervezetek vezetőségeihez nyújthatják be.

Bibliográfiai Szekció – A BSZ – együttműködve az Országos Széchényi Könyvtárral – tudományos emlékülést tartott 1994. január 24-én az OSZK előadótermében Apponyi Sándor születésének 150. évfordulója alkalmából, csatlakozva a „Magyarország és Európa az Apponyi-gyűjtemény tükrében” című kiállításához, amelyet 1994. január 21-én nyitott meg *Kosáry Domokos*. Az emlékülést Soltész Zoltánné elnöklete mellett Poprády Géza nyitotta meg, előadást tartott Köpeczi Béla, Soltész Zoltánné, Cennerné Wilhelmb Gizella, Zichy Mihály, Zalai Gaál István, Szabó Géza, Lenner Jenő, Szerb Judit és W. Salgó Ágnes.

Könyvtárostanárok Szervezete – Megkaptuk a KSZ 1994. január 3-án kelt körlevelét, amelyben beszámol az eredményekben igen gazdag 1993-as évről (Győri

Gróf Eszterházy Károly püspök, a könyvtár alapítója

Gáspár-emlékülés, VI. Nyári Akadémia, MKE vándorgyűlésen szekcióülés, szakmai tanácskozás Kecskeméten, a „Tehetség gondozás könyvtárban, könyvtárral” elnevezésű pályázat eredményhirdetése, és felvázolja az 1994-es terveket (konferencia 1994. március 25–26-án Székesfehérvárott a Magyar Olvasástársasággal közösen az olvasásról mint tantárgyközi feladatról, dániai tanulmányút június utolsó hetében, felkészülés a körmenői vándorgyűlésre, a tisztújítás lebonyolítása). A körlevél végül felszólítja a tagságot tagdíjbefizetési kötelezettségének teljesítésére.

Társadalomtudományi Szekció – A TSZ 1994. február 18-án tartja taggyűlését az OSZK-ban. Napirenden: a TSZ vezetőségének megújítása, az MKE tisztújítása, a vándorgyűlésre való felkészülés, egyéb szakmai programok, s mindezek után előadás és vita arról, hol tart a felsőoktatási könyvtárak fejlesztését célzó világbanki pályázat előkészítése.

Nagykanizsai Szervezet – Az NSZ részletes beszámolót küldött a titkárságra 1993-as tevékenységéről, amelyet főként három irányban fejtett ki. Aktívan részt vett a város új könyvtárpületéért folytatott harcban, hangot adott a könyvtárosok szakmai gondjainak, problémáinak (két rendezvényen foglalkozott a TEXTLIB szoftver fejlesztésének állásával, valamint az MNB és az UK osztályozási gyakorlatával), s igyekezett bevonni munkájába a város különféle könyvtáraiban dolgozó kollégákat. Bekapcsolódtak a könyvtári törvény előkészületi munkálataiba is. Anyagi okok miatt sajnos egy tagtársuk sem tudott részt venni az 1993-as vándorgyűlésen.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezet – Az SZSZBMSZ 1994. január 19-én

tartotta meg első idej továbbképzését. Az egyesületi élet aktuális kérdéseinek (1994. évi rendezvények, tapasztalatcserék terve, a közalkalmazotti besorolások, a tisztújítás előkészítése) megbeszélése után előadást hallgattak meg a résztvevők „Szórakoztató irodalom, populáris regény napjainkban” címmel Szekeres Magda szociológus, a KLTE docense előadásában. Utána egy csoport ellátogatott a Görögkatolikus Püspökség könyvtárába is, ahol a számítógépes feldolgozással ismerkedett meg.

Zempléni Könyvtárosok Szervezete – A ZKSZ elkészítette szervezeti és működési szabályzatát. Az ellenőrző bizottság kisebb módosításokkal megfelelőnek tartotta. Így hát a szervezetet megalakultnak tekintjük, s szeretettel üdvözljük körünkben. A ZKSZ legközelebbi rendezvényét 1994. február 23-án tartja Sárospatakon, amelyre Horváth Tibor elnököt és Papp István főtitkárt hívta meg, tájékoztatást várva tőlük az egyesület és a hazai könyvtárügy legújabb fejleményeiről.

IFLA, 60. konferencia, Havanna – Megérkezett a titkárságra az IFLA idei konferenciájára szóló meghívó és jelentkezési lap. Az érdeklődők másolatot kaphatnak róla. A részvételi díj 350 dollár (1994. május 1-je után 400 dollár), a szállásdíj napi 30-tól 65 dollárig terjed. Az időpont: 1994. augusztus 21–27.

IFLA Könyvtáros Egyesületek Menedzselésének Kerekasztala – A kerekasztal vezetőségének felkérésére az MKE vállalkozott arra, hogy a közép- és kelet-európai országokban működő könyvtáros egyesületek működtetéséről, szerepéről, együttműködési lehetőségeiről 1994. március 7-től 10-ig szemináriumot rendez. A szeminárium színhelye Veszprém, a VEAB vendégháza. A megrendezéshez nagy segítséget kapott a veszprémi kollégáktól *Bátynyi Viola* és *Billédi Ferencné*, akik magukra vállalták a szervezés nem kis munkáját. 15 országból 20 résztvevőt várnak a rendezők. A szemináriumhoz csatlakozik a Kerekasztal vezetőségének a munkaülése 1994. március 11–12-én az OSZK-ban. Az MKE elnöksége reméli, hogy ez az alkalom elindítója lesz egy új típusú együttműködésnek a régióknak könyvtárügyei között. A rendezvény számos szponzora is ezt a célt tartja szemé előtt.

IFLA Könyvtáros Lapok Szerkesztői – Megérkezett az MKE titkárságára a szerkesztők kerekasztalának 1993 decemberi hírlevele. Az együttes titkárságát az Orosz Állami Könyvtár (korábban: Lenin Könyvtár) látja el, a Soros-alapítvány támogatásával. Az érdeklődők a titkárságon tekinthetik meg a hírlevelet.

Rendezvény Strasbourgban – Az Európai Közösségek Bizottsága négy magyar könyvtárost hívott meg Strasbourgba arra a szemináriumra, amelyen a közép- és kelet-európai könyvtárfejlesztés kérdéseit vitatták meg. Az MKE-t Papp István főtitkár képviselte. A szemináriumon Bulgária, Horvátország, Csehország, Észtország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Ausztria, Finnország, Dánia, Németország, Franciaország, Olaszország, Hollandia, Portugália és Anglia könyvtárosai vettek részt, természetesen a vendéglátókon kívül. Aki a részletek után érdeklődik, forduljon az MKE főtitkárához.

Meghívás Ausztriából – A Büchereiverband Österreichs 1994. április 11–12-én tartja kongresszusát és 27. közgyűlését, amelyre meghívta az MKE képviselőjét is. Az elnökség később jelöli ki a meghívásnak eleget tévő tagtársunkat.

Holland–magyar szimpózium – Sikeresen lezajlott az immár második alkalommal megrendezett szimpózium, ami túllépett a holland–magyar kereteken és nemzetközivé vált, minthogy a résztvevők köre bővült angol, finn, bolgár, német stb. könyvtárosokkal, oktatókkal és hallgatókkal. Úgy látszik, hogy a nemzetközi könyvtári élet

állandó rendezvényévé növi ki magát ez a kezdeményezés, legalábbis a résztvevők szándéka, valamint a holland és a magyar minisztériumok elhatározása szerint.

Holland támogatás – A Holland Királyság Nagykövetségének kulturális attaséja az alábbi felhívás közzétételére kérte fel az MKE-t: „A Hollandiával való kulturális együttműködésre irányuló kezdeményezések támogatása és serkentése céljából a Holland Királyság Külügyminisztériuma a különböző országokban a holland követségek kezelésében lévő különleges kulturális támogatási alapot létesít. Ez a szerény összeg lehetővé teszi, hogy a követségek különféle rendezvényeket anyagilag segítsenek. Azonban ehhez bizonyos feltételeknek teljesülniük kell. Ezek a következők: a tervezett programot Magyarországon kell kezdeményezni; a rendezvényt Magyarországon kell lebonyolítani; a tervezett tevékenységnek önállóan kell lennie, amelyhez támogatás csak egyszer adható; a rendezvénynek szerény méretűnek kell lennie (kiállítások, művészeti események, ismeretterjesztő előadások), és hozzá kell járulnia a Hollandia és Magyarország közötti kulturális együttműködéshez; az adható támogatás összege nem haladhatja meg a 2000 holland guldent; csak magyarországi szervezési költségekre adnak támogatást (hollandiai művészek utazására, elszállásolására és honorálására nem adnak támogatást).

Az említett rendezvényhez nyújtható támogatás elnyeréséhez mellékelni kell: 1. írásbeli kérvényt, amelyben világosan fel van tüntetve a program célja; 2. további háttérinformációt a tervezett kulturális rendezvény színvonalának előzetes megítélése érdekében; 3. a tervezett költségekre és bevételekre vonatkozó részletes számításokat.

A fent ismertetett feltételeknek megfelelő kérvények alapján a nyújtható támogatás összege a terv céljának, jellegének és költségeinek függvényében kerül elbírálásra”.

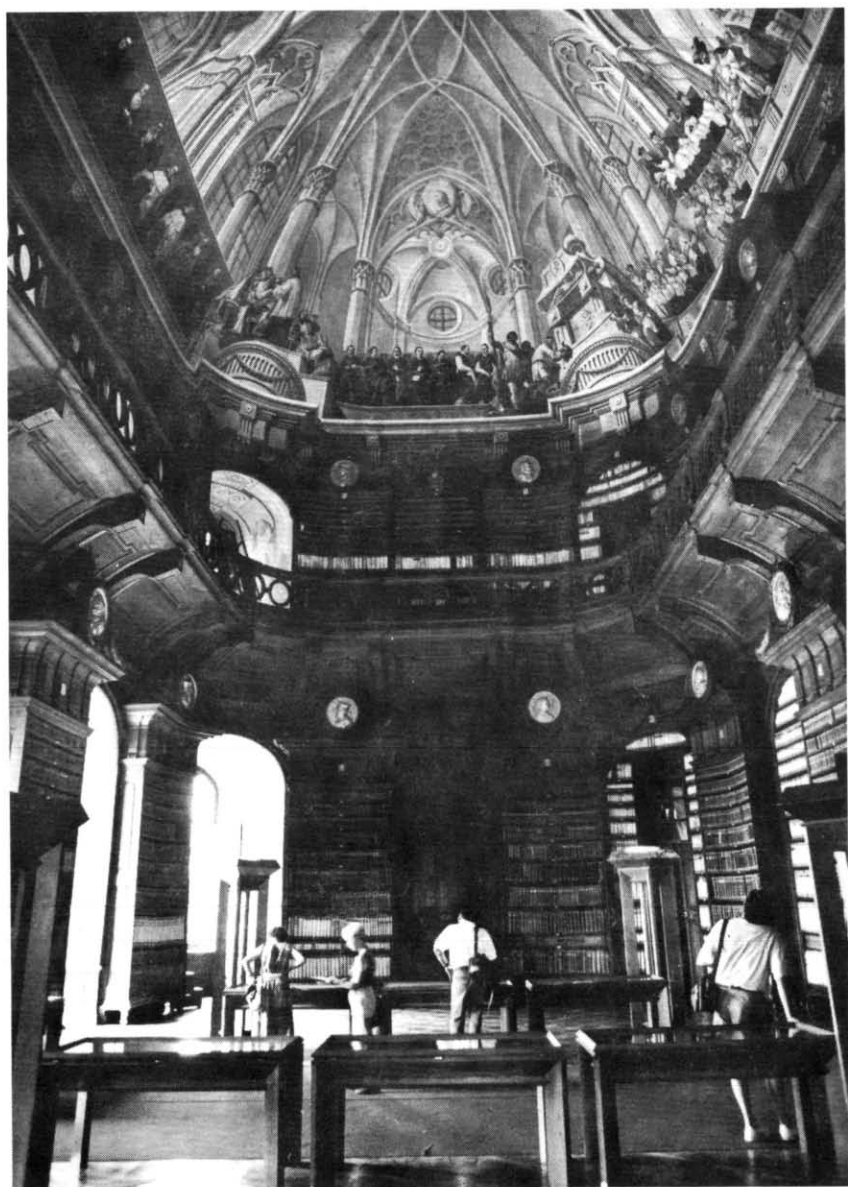
INFO 94, Tel Aviv, 1994. május 1–5. – A TELDAN cég szervezi meg már kilencedik alkalommal ezt a konferenciát és kiállítást. Szeretné, ha Magyarországról is lennének résztvevők. Aki a részletek iránt érdeklődik (előadást akar tartani, vállalkozik a résztvevők csoportjának megszervezésére stb.), forduljon a titkársághoz.

Gombocz-ösztöndíj – Az MKE az 1995/96-os tanévre ismét meghirdeti a Kent State University (OHIO, USA) könyvtár- és információs tanszékére szóló ösztöndíjat. A részletes pályázati felhívást az érdeklődők a 3K-ban, a TMT-ben és a Könyvtári Levelező/lapban olvashatják, s további felvilágosításért Bátonyi Béláné nemzetközi titkárhoz fordulhatnak (155-6967).

Koreny Ágnes tanulmányútja – Az elnökség 20 000 forint támogatásban részesítette Koreny Ágnes ötödéves könyvtárszakos hallgatót, hogy igénybe vehessen egy háromhetes amerikai ösztöndíjas lehetőséget. A tanulmányút során az UCLA-ra (Los Angeles) és a washingtoni Library of Congressbe látogat el.

Állást keres – Főiskolai földrajz-könyvtár szakos végzettséggel, angol nyelvtudással, 1956-ban született könyvtárosnő egyműszakos állást keres. Cím és telefonszám a titkárságon.

Állást kínál – Felsőoktatási intézmény hadtudományi szakkönyvtára felsőfokú könyvtárosi végzettségű munkatársat keres társadalomtudományi dokumentátor és szaktájékoztató munkakörbe (érdeklődni a 1340-740/1363 m. telefonszámon *Sipos Magdolnánál* vagy *Bikádi Katalinnál*); továbbá középfokú könyvtárosi végzettségű munkatársat feldolgozó(i) (címleíró, szakozó) munkakörbe (érdeklődni ugyanezen a telefonszámon *Gitye Piroskánál* vagy *Sipos Magdolnánál*). Mindkét állás betöltésénél a számítógépes ismeret előnyt jelent.

Az Egri Főegyházmegyei Könyvtár terme

